

בית המדרש "תפארת ירושלים"

רחוב הפלמ"ח 18 ג' (קומה ג')

טל. 5665633 (אנליזה): 05267228827

דוא"ל: Tiferet.jer@012.net.il

אור לגי באדר תשס"ז

20.2.07

פרשת תרומה Testi per seguire il commento alla Parashat Terumà 2007

מדרש תנחומא פרשת נשא סימן יא

ובשעה שאמר ליה "ועשו לי מקדש" (שמות כה) אמר משה: "הנה השמים ושמי השמים לא יכלכלוך אף כי הבית הזה אשר בנית" (מלכים א ח) ואומר: "הלא את השמים ואת הארץ אני מלא נאם ה' " (ירמיה כג). ואומר: "השמים כסאי והארץ הדום רגלי" (ישעיה סו) - ואנו יכולין לעשות לו מקדש? א"ל הקב"ה: איני מבקש לפי כחי אלא לפי כוחך, שנאמר: "ואת המשכן תעשה עשר יריעות" (שמות כו). כיון ששמעו כך, עמדו ונתנדבו ברצון ועשו את המשכן. כיון שעשו את המשכן, מיד נתמלא המשכן מאורו של הקב"ה ומכבודו שנאמר: "ולא יכול משה לבא אל אהל מועד" (שמות מ לה). אמרו הנשיאים: הרי הגיע השעה שנקריב קרבנות בשמחה, ששרה שכינה בינותינו. מניין? ממה שקראו בענין: "ויהי ביום כלות משה להקים את המשכן".

אברבנאל, סוף פ' תרומה, (רבי דון יצחק בן יהודה אברבנאל 1437-1508), מדינאי יהודי, פילוסוף, פרשן מקרא, ואיש כספים. נולד בליסבון, פורטוגל, נפטר בונציה, איטליה. פירושו על המקרא ניכר בכך שהוא פותח בשאלות ועונה עליהם בגוף הפירוש)

ולא יעלה בלבבך, שהסיפורים האלה ממעשה המשכן וכליו וסדר הקמתו והקרבנות וענייני והנשיאים ובגדי הכהנים ושאר הדברים שהיו בדורות ההם - עתה שאנחנו בגלות, אין לנו תועלת בידיעתם. וכן המצוות התלויות בארץ או המיוסדות בטהרת הכהנים וטומאתם, מה התועלת שיש לנו עתה בידיעתם?

כי הנה התשובה בזה היא שכל העניינים שבאו בתורה מאיזה מין שהיו, הנה עיקר הכוונה בהם שיהיו בספר חכמה עליונה ולימוד אלוהי, בה יעיינו כל בעלי דת עד שישלימו נפשותיהם בהשגות והידיעות ההמה, וכמו שאמר (דברים כט, ח) "ושמרתם את דברי הברית הזאת ועשיתם אותם למען תשכילו את כל אשר תעשון". ואמרו חז"ל: (ספרי ראה) "ושמרתם" - זו משנה, "ועשיתם" - כמשמעו. ובזאת המדרגה מהמעשה שיש בו לימוד וחכמה התייחדו היחידים והחכמים בשלמות. ואין להם הבדל משעת המעשה לאחר המעשה. ולכן היה מה שידענו היום בענייני המשכן וכליו עם רמזיהם **מועיל לנו היום הזה כמעשה עצמו**, ועל זה האופן באמת לא בטלה עבודת הקרבנות, אף שהמעשה בפועל בהם בטל, **כי השכלתם לא בטלה** וכבר יקנה האדם בזכרונם תמיד ההכנע לפניו יתברך, וכמו שאמר (תהלים נא, יט): "זבחי אלהים רוח נשברה".

שד"ל שמות כה, א (שמואל דוד לוצאטו) שד"ל; א' באלול תק"ס, 22 באוגוסט 1800 - ליל יום הכיפורים תרכ"ו, 30 בספטמבר 1865), משורר, פרשן מקרא, בלשן עברי, פילוסוף, חוקר ספרות ומתרגם. איש תנועת ההשכלה היהודית, מראשוני אנשי חכמת ישראל, ראש בית המדרש לרבנים בפאדובה שבאיטליה.

אחר שקיבלו עליהם המשפטים והתורות והיה ה' בישראל מלך, ראוי שיעשו לו מקדש כאילו מלכם שוכן בתוכם, כי יהיה סיבה חזקה לשמירת האחדות באומה והתמדת דבקותה בתורה, ואף על פי שעדיין לא נגזר עליהם להתעבב במדבר, לא רצה ה' שימתינו לעושת לו מקדש עד שיכבשו ויחלקו את הארץ ויהיה להם מקום נבחר להיות מרכז לכל הממלכה, וציווה לעושת משכן מיטלטל שגם בבואם אל הארץ יוכלו להקימו בכל מקום שירצו לפי צורך השעה, והמשכן הזה שימש שמונים שנה וארבע מאות שנה עד שנבנה הבית בימי שלמה (מלכים א, ו, א).

מלבי"ם שמות כה, ח (רבי מאיר ליבוש בן יחיאל מיכל (1809 - 1879) (המלבי"ם) בזמנו היה ידוע גם בכינוי המגיד מקמפן. מפרשני המקרא והפוסקים האחרונים)

ציווה כי כל אחד יבנה לו מקדש מחדרי לבו, כי יכין את עצמו להיות משכן לה' ומעוז לשכונת עוזו, וכן מזבח להעלות כל חלקי נפשו, עד שימסור נפשו לכבודו בכל עת.

הרש"ר הירש שמות כה, ג-ח (הרב שמשון בן רפאל הירש (1808 - 1888) (המכונה בקיצור "הרש"ר הירש"), היה מנהיגה החשוב של היהדות האורתודוקסית בגרמניה במאה ה-19 ואבי שיטת "תורה עם דרך ארץ".)

- א. 'אם בחקתי תלכו...!', 'ונתתי משכני בתוכם' – אם נתבונן בפסוקים אלו, יתבררו לנו שני דברים בוודאות גמורה:
- ב. המשמעות של 'ושכנתי בתוכם' בכתוב שלנו מפליגה הרחק מעבר להשכנת השכינה במשכן גרידא, ועניינה, אליבא דאמת, קירבת ה' בתוכנו עם קיום הברית שבינו לבין ישראל, דבר המתגלה בהשראת שמירתו וברכתו על פריחת כל חיי הפרט והכלל.
- ג. עם זאת, אין ה' משרה את שכנתו, שמירתו וברכתו על-ידי הקמת המשכן וקיומו על-פי פרטיו ודקדוקיו גרידא, אלא רק בקידוש כל חיינו הפרטיים והציבוריים והקדשתם למען קיום מצוות ה'. דבר זה לא זו בלבד שנתאמת במאורעות ההיסטוריים של חורבן משכן שילה ושל שני החורבנות של המקדש בירושלים, אלא המקרא עצמו מדבר עליו בהטעמה ובאזהרות מפורשות...מכל מקום מבשר הכתוב, כי 'ושכנתי בתוכם' יבוא בעקבות 'ועשו לי מקדש'. לפיכך 'מקדש' אינו אלא הביטוי של אותו תפקיד כולל, אשר מילווה הוא תנאי להשכנת השכינה בישראל כמובטח.

ספר השל"ה לרבי ישעיה הורוביץ (הרב ישעיה הלוי הורוביץ (המכונה השל"ה ע"ש חיבורו בתחום המוסר היהודי "שני לוחות הברית"). (1558 - 1630) - מגדולי רבני אשכנז במאה ה-17. יש המוסיפים לשמו את הסימנת "הקדושי").

יעשו לי מקדש ושכנתי בתוכם' (שמות כה, ח), ושכנתי 'בתוכו' הוה ליה למימר. אלא אמר ושכנתי 'בתוכם', כי כל אדם מחויב לעשות מקדש, ודבר זה נוהג תמיד. והזוהר כתב (ח"א דף קכ"ט ע"ב), כי התפילין שהם סוד המרכבה שאדם מניח הוא המקדש, גם יטהר האדם את עצמו וכל אבריו, ואז הוא בצורת משכן ומקדש.